

Sygn. akt IV U 220/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 kwietnia 2015r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Tomasz Koronowski

Protokolant: st. sekr. sądowy Anna Tomaszewska

po rozpoznaniu w dniu 8 kwietnia 2015r. w Elblągu na rozprawie

sprawy z odwołania Z. Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 1 grudnia 2014r. znak: (...)

o emeryturę

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy Z. Z. prawo do emerytury od dnia 8 kwietnia 2015r.;

II. nie stwierdza odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sygn. akt IV U 220/15

UZASADNIENIE

Ubezpieczony Z. Z. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 1 grudnia 2014r., znak (...), odmawiającej mu prawa do emerytury. Skarżący podniósł, że spełnił wszystkie warunki przyznania mu wnioskowanego prawa. Nie jest w stanie przedłożyć świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych w (...)G. w G. z uwagi na likwidację tego zakładu, wobec czego wniósł o przesłuchanie świadków.

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie po przeprowadzeniu dowodu z akt osobowych skarżącego za okres pracy w Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w G.. Pozwany wskazał na art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2013r., poz. 1440 ze zmianami; dalej: ustawa emerytalna) i przepisy, do których ten przepis się odwołuje, w tym na rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 ze zmianami; dalej: rozporządzenie RM z 1983r.). Podniesiono, że wprawdzie wnioskodawca osiągnął wiek emerytalny wymagany do przyznania wcześniejszej emerytury oraz osiągnął wymagany na dzień 1 stycznia 1999r. staż ogólny 25 lat, jednak po pierwsze jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, a nie złożył oświadczenia o przekazaniu zgromadzonych tam środków na dochody budżetu państwa i po drugie nie wykazał wymaganego na dzień 1 stycznia 1999r. stażu pracy w warunkach szczególnych, wynoszącego 15 lat.

Skarżący złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych w otwartym funduszu emerytalnym na dochody budżetu państwa do protokołu rozprawy z dnia 8 kwietnia 2015r.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Skarżący urodził się w dniu (...), zatem w dniu (...) 2014r. ukończył 60 lat.

(bezsporne)

W okresie od dnia 1 października 1971r. do dnia 15 marca 1973r. wnioskodawca pracował w Zakładach (...) w G. (...) jako ślusarz. Następnie, tj. od dnia 1 kwietnia 1973r. do dnia 15 czerwca 1974r. był zatrudniony w Zakładzie Produkcji (...) w Ż. na stanowisku operatora zespołu przenośników. Kolejnym zakładem pracy ubezpieczonego było Przedsiębiorstwo (...) w G. (dalej: (...)), gdzie wnioskodawca był zatrudniony jako ślusarz. W okresie tego zatrudnienia wnioskodawca korzystał z urlopu bezpłatnego w dniach od 30 lipca 1988r. do 2 września 1990r.. Podczas tego urlopu w dniach od 1 sierpnia 1988r. do 18 sierpnia 1990r. ubezpieczony pracował jako spawacz w D. C. (obecnie (...) Sp. z o.o. w W.)

W dniach od 2 lipca 1992r. do 18 sierpnia 1992r., od 9 września 1993r. do 31 października 1993r. i od 29 grudnia 1994r. do 2 lipca 1995r. skarżący był uprawniony do zasiłku dla bezrobotnych.

W okresie od dnia 19 października 1992r. do 31 sierpnia 1993r. wnioskodawca był zatrudniony jako ślusarz-spawacz P.P.H.U. (...) s.c. w D.. Następnie, tj. od dnia 1 września 1993r. do dnia 7 września 1993r. ubezpieczony pracował jako ślusarz-spawacz w „K. (...)” S.A. w N., zaś w okresie od dnia 1 listopada 1993r. do dnia 27 grudnia 1994r. zajmował takie samo stanowisko w Zakładzie Produkcyjno Usługowo-Handlowym (...) B. W. K. w D..

W okresie od dnia 1 lipca 1995r. do dnia 31 października 1995r. ubezpieczony był zatrudniony na stanowisku blacharza w (...) Ltd. Sp. z o.o. w W., od dnia 2 stycznia 1996r. do dnia 30 czerwca 1996r. jako zbrojarz w (...) Sp z o.o. w W. oraz od dnia 8 lipca 1996r. do dnia 30 listopada 2002r. jako zbrojarz-betoniarz w (...) S.A. w M..

Wnioskodawca nie miał innych okresów ubezpieczenia przed 1999r.

(bezsporne, ponadto odpisy świadectw pracy i zaświadczeń PUP k.3-15 pliku dot. kapitału początkowego)

W (...) produkowano elementy żelbetowe – płyty drogowe, dźwigary i nadproża – oraz betonowe – pustaki. Wnioskodawca był ślusarzem remontowym, który wykonywał bieżącą konserwację agregatów i urządzeń w (...), w trakcie ruchu zakładu, polegającą przede wszystkim na spawaniu. Większość czasu pracy zajmowały wnioskodawcy takie właśnie czynności w betonowni, w której pracowali głównie zbrojarze, zbrojarze-betoniarze i betoniarze. Niektóre naprawy wykonywał na warsztacie, który sąsiedował z automatami do wytwarzania betonu, co skutkowało narażeniem na szczególnie wysoki hałas. Do obowiązków wnioskodawcy należało także tzw. ustawianie ramek, co polegało na przygotowywaniu (dopasowywaniu, dorabianiu, łączeniu) stalowych ram, do których nalewano beton, tworzący w ten sposób po zastygnięciu gotowy element żelbetowy. W zakładzie było zapylenie.

(dowód: potwierdzenie przyjęcia do pracy, angaże i opinie z akt osobowych koperta k. 28, zeznania świadków R. K. i D. N. z rozprawy w dniu 8 kwietnia 2015r., zeznania wnioskodawcy z tej samej rozprawy, także w związku z jego wyjaśnieniami)

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu odwołanie zasługiwało na uwzględnienie, przy czym trzeba zaznaczyć, że dopiero w świetle okoliczności ustalonych w toku procesu oraz wobec złożenia na rozprawie wniosku o przekazanie środków zgromadzonych w otwartym funduszu emerytalnym do budżetu państwa.

W pierwszej kolejności należy wyjaśnić podstawę materialnoprawną wniosku skarżącego, co pozwoli na wskazanie i omówienie okoliczności spornych, istotnych dla rozstrzygnięcia. Z art. 184 ustawy emerytalnej wynika, iż ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, a więc w dniu 1 stycznia 1999r., osiągnęli po pierwsze okres

zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz po drugie okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. w niniejszej sprawie wynoszący 25 lat. Przy tym emerytura taka przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie na dochody budżetu państwa środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu. Stosownie do powołanego w części wstępnej uzasadnienia §4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Zgodnie z § 2 ust. 1 tego rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

Skarżący niewątpliwie spełnia kryterium dotyczące wymaganego wieku oraz tego, że na dzień 1 stycznia 1999r. legitymował się sumą okresów składkowych i nieskładkowych przekraczającą 25 lat. Niesporna była także praca wnioskodawcy w warunkach szczególnych w łącznym wymiarze 4 lat, 2 m-cy i 9 dni (od dnia 1 sierpnia 1988r. do dnia 18 sierpnia 1990r. jako spawacz i od dnia 8 lipca 1996r. do dnia 31 grudnia 1998r. jako zbrojarz-betoniarz). Spór ograniczał się do tego, czy po pierwsze była pracą w warunkach szczególnych praca w (...) przed wskazanym wyżej urlopem bezpłatnym i po nim, gdyż okresy te łącznie z niekwestionowanymi dawały 15 lat pracy w warunkach szczególnych, oraz po drugie do niezłożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych w otwartym funduszu emerytalnym na rzecz budżetu państwa.

Co do pracy skarżącego w warunkach szczególnych należy wobec tego wyjaśnić, że zgodnie z § 2 ust. 2 powoływanego wcześniej rozporządzenia RM z 1983r. okresy pracy m.in. w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Świadectwo pracy z adnotacją o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach, bądź bez niej, nie jest jednak bezwzględnie przesłanką do zaliczenia danej pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach. Świadectwo nie jest wiążące dla organu rentowego i może podlegać weryfikacji. Decydujące znaczenie ma zawsze fakt rzeczywistego wykonywania pracy w szczególnych warunkach, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Dopiero w sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie okresów pracy w warunkach szczególnych także w oparciu o inne dowody niż zaświadczenie z zakładu pracy, nawet jeśli pracownik nie posiada świadectwa w określonej w przepisie formie, albo jego treść budzi wątpliwości, które uzasadniały kwestionowanie tego zaświadczenia przez organ rentowy w fazie administracyjnej postępowania.

Trzeba też wskazać, że skoro art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej odwołuje się do przepisów dotychczasowych, to obowiązujące w tym zakresie rozporządzenie RM z 1983r. wydane zostało w oparciu o delegację z art. 55 ustawy z dnia 14 grudnia 1982r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zmianami), w którym Radzie Ministrów powierzono w szczególności określenie rodzaju prac lub stanowisk pracy oraz warunków, na podstawie których osobom m.in. zatrudnionym w szczególnych warunkach przysługuje prawo do emerytury w niższym wieku. Z art. 53 ust. 2 tej samej ustawy wynika, że za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników stale zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia – jest to regulacja tożsama z zawartą w obecnie obowiązującym art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej. W wykazie A, stanowiącym załącznik do wspomnianego rozporządzenia, w dziale V „W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych” wymienia się pod poz. 4 prace zbrojarskie i betoniarskie i pod poz. 11 prace przy produkcji materiałów ogniotrwałych oraz wyrobów ceramicznych, zaś w dziale XIV „Prace różne” wymienia się pod poz. 25 bieżącą konserwację agregatów i urządzeń oraz prace budowlano-montażowe i budowlano-remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. W ocenie Sądu obowiązki wnioskodawcy w (...) ściśle odpowiadały takim właśnie pracom. Pomocniczo w tej kwestii można odwołać się do przepisów resortowych, wydanych w oparciu o §1 ust. 2 tegoż rozporządzenia RM z 1983r., w niniejszej

sprawie do zarządzenia Nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy podległych Ministrowi Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach. W zarządzeniu tym w dziale V pod poz. 4 wymienia się stanowiska zbrojarza, zbrojarza prefabrykatów, betoniarza, zestawiacza surowców i mieszanek oraz operatora betoniarki – betoniarza, zaś pod poz. 11 – m.in. operatora urządzeń formujących i robotnika w przemyśle materiałów budowlanych, wykonującego stale prace pomocnicze lub inne przy produkcji wyrobów ceramicznych lub materiałów ogniotrwałych. Produkcja (...) wiązała się z koniecznością zatrudniania przede wszystkim zbrojarzy, betoniarzy, zbrojarzy-betoniarzy, zestawiaczy surowców i mieszanek, operatorów betoniarek i urządzeń formujących, a więc wnioskodawca wykonywał swoje czynności na wydziale, na którym jako podstawowe były wykonywane prace wymienione w wykazie. Pracę skarżącego można zresztą zakwalifikować nie tylko jako bieżącą konserwację agregatów i urządzeń, ale jednocześnie co najmniej jako pracę robotnika w przemyśle materiałów budowlanych, wykonującego stale prace pomocnicze lub inne przy produkcji materiałów ogniotrwałych. Trzeba dodać, że spójny obraz takiego właśnie zakresu obowiązków wynika nie tylko z dokumentów zawartych w aktach osobowych, ale i z zeznań zarówno świadków, jak i wnioskodawcy. Nie ujawniły się przy tym żadne okoliczności, które mogłyby podważać wiarygodność tych dowodów. Konkluzją tej części rozważań musiało być przyjęcie, że w świetle zebranego materiału dowodowego wnioskodawca legitymował się na dzień 1 stycznia 1999r. stażem 15 lat pracy w warunkach szczególnych, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu.

Odnośnie tego, że skarżący dopiero w toku procesu złożył oświadczenie o przekazaniu środków zgromadzonych w otwartym funduszu emerytalnym na rzecz budżetu państwa, należy wyjaśnić, iż zgodnie z art. 316§1 kpc podstawą rozstrzygnięcia o roszczeniu jest stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy, przy czym przez stan rzeczy należy rozumieć zarówno istniejące okoliczności faktyczne, jak i stan prawny. Reguła wynikająca z tego artykułu doznaje w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych ograniczenia ze względu na to, że postępowanie sądowe w tych sprawach wszczynane jest na skutek odwołania wniesionego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, które zastępuje pozew i ma charakter odwoławczy, a jego przedmiotem jest ocena zgodności z prawem wydanej decyzji. Trzeba jednak zauważyć, że wyjątkowo spełnienie przez ubezpieczonego w toku procesu takich przesłanek przyznania wnioskowanego prawa, których zaistnienie jest na tyle oczywiste, że nie wymaga prowadzenia postępowania dowodowego, nakazuje zastosowanie również w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych ogólnej reguły z art. 316§1 kpc. W praktyce jest tak najczęściej w sytuacji, gdy ubezpieczony już po wydaniu niekorzystnej dla niego decyzji osiąga wiek niezbędny do nabycia prawa. W sprawach o emeryturę w oparciu o art. 184 ustawy emerytalnej za okresy sprzed 2013r. dotyczyło to też sytuacji ustania zatrudnienia po wydaniu decyzji odmawiającej emerytury właśnie w związku z kontynuowaniem pracy. Przenosząc te rozważania na grunt niniejszej sprawy należy zauważyć, że okoliczność złożenia omawianego oświadczenia do protokołu rozprawy była niewątpliwa i nie wymagała prowadzenia postępowania dowodowego, fakt ten podlega więc uwzględnieniu przy sądowej kontroli zaskarżonej decyzji.

Na zakończenie trzeba zaznaczyć, że bez znaczenia była okoliczność, iż ewentualne dalsze składki wnioskodawcy (za okresy od lipca 2014r.) mogą nie być już przekazywane do otwartego funduszu emerytalnego w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 6 grudnia 2013r. o zmianie niektórych ustaw w związku z określeniem zasad wypłaty emerytur ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych (Dz.U. z 2013r. poz. 1717) przy braku stosownego oświadczenia skarżącego o „pozostaniu” w OFE. Z art. 23 ust. 1 tej ustawy wynika bowiem, że nie całość, a tylko 51,5% jednostek rozrachunkowych zapisanych na rachunku każdego członka OFE na dzień 31 stycznia 2014r. podlegała umorzeniu, co skutkowało przekazaniem aktywów związanych z tą tylko częścią jednostek rozrachunkowych do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Oznacza to, że nawet jeśli wnioskodawca nie złożył oświadczenia, że nadal część jego składek ma być przekazywana do OFE, pozostaje on jego członkiem i posiada w nim środki, więc dopiero złożenie wniosku o przekazanie tychże środków do budżetu państwa stanowiło spełnienie ostatniej przesłanki przyznania prawa do emerytury.

Podsumowując powyższe rozważania, należy stwierdzić, że udowodnienie przez wnioskodawcę dopiero na etapie postępowania sądowego, iż zachodzą wszystkie przesłanki przyznania mu wnioskowanej emerytury, skutkowało zmianą zaskarżonej decyzji na podstawie art. 477¹⁴§2 kpc i przyznaniem prawa do tejże emerytury od dnia 8 kwietnia

2015r. (dnia złożenia wniosku o przekazanie do budżetu państwa środków z OFE; pkt I. wyroku) oraz stwierdzeniem na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej a contrario, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (pkt II. wyroku).